

AR ROMANU

Ar he'mi bi 'yot'a ar Pablo bi mempa ya me Nroma

Ar nzengwa

¹ Nuga dar Pablo, ár 'begogi ar tsi Hmu Hesukristo. Xi ts'onkagi ngu ár mpote, ne xi t'exkagi ga mömba ár hoga mhö Jö.

² Nuna xki ñötkagihu mam'et'o ha yá jöpa T'ofö bi 'yot'a yá m'ehni'ö.

³ Ja nomp'u ár T'u, nuna ma tsi Hmuhu Hesukristo. Bi m'u ngu n'ar jö'i ndi 'ñe ha yá mangan'betö ar Dabi.

⁴ Ne ár Hñö Jö xint'axi bi ñ'u gehnu ár T'u Jö pe'sa ár ts'edi, nú'mu mi menga ár te man'agi xki wadi xki du.

⁵ Gese xi hwëgagihu ga pothu ga zohu ya jö'i 'bu ha ya hai gathö ár nxidi ar ximhai, ne da ñ'emui da deni, njap'u da t'e'spa ár nsu ár thuhu.

⁶ Jange gi nthöskwihuyu n'ehe, xi ts'oñ'ahu ngu yá meti'ihu ar tsi Hmu Hesukristo.

⁷ Di peñ'ahu nunar he'minu gathö nu'ahu gi 'buhu Nroma, xa mö'ahu Jö ne xi zo'ahu gi 'buhu xint'axi. Jö ma Dadahu ne ar tsi Hmu Hesukristo da 'ra'ahu n'ar hogam'ui, ne da hwëk'ahu yá ñho.

Ar Pablo ne da ntsonte Nroma

⁸ Di ne ga xi'ahu m'et'o, di umba njamödi Jö hár thuhu ar tsi Hmu Hesukristo, xka ñ'emuihu xiñho, ne hagathö nhöni gar gamfihu.

⁹ Ar tsi Dada togo xa di umba ma mui di pepabi, di mömba ár hoga mhö nonga ár T'u, gehnu pödi hindi tsaya di mat'ahu Jö.

¹⁰ Di apa Jö da ne'ö da 'rakar seki ga tsoñ'ahu, ngetho pe'sa ya pa di to'mi ga map'u.

¹¹ Ngetho di ne ga hant'ahu ne ga fax'ahu gi hñöñhu n'ar ñho di 'ñe mhets'i, ne njap'u da zeta ri ñ'emuihu.

¹² Njanu mahyegi da te ma ñ'emuihu, ngetho n'adar jamfi di pe'su.

¹³ Tsi kuhu, di ne gi pöhu, hinge n'agitho xta ne xta map'u, ne hinxi k'at'i te xi k'aski. Di ne ga fax'ahu da te ri ñ'emuihu, ngu xta faxa ma'ra hingya xodyo n'ehe.

¹⁴ Di beni gatho di tupabi ma ga zofo, ya böt'ofu ne hingya böt'ofu, nu'u xa te gatho pödi, ne nu'u hinte pödi.

¹⁵ Jange xa di nemhö ma ga k'ös'ahu gar me Nromahu, ne ga xi'ahu ar hoga mhö n'ehe.

Ár ts'edi ar hoga mhö

¹⁶ Hindi ntsaga ga mönga ar hoga mhö, ngetho ka nhekinu ár ts'edi Jö da pö gatho nu'u da ñ'emui, m'et'o ya xodyo, m'efa nu'u hingya xodyo n'ehe.

¹⁷ Ngetho har hoga mhö, ka nhekip'u hanja ga 'buhwihu xiño Jö ngetho di ñ'emuibihu. Ne ga 'buhu di ñ'emuihu, ngu enga har T'ofu: Nö'ö togo ñ'emui, 'bui xiño hár nthandi Jö, ne pe'sa ar te hiñham'u da göts'i.

Ya ts'oki xi duxa ya meximhai

¹⁸ Jö ñ'u ár kwe di 'ñe mhets'i, da umba ár mfei ya ts'ojö'i. Nuyá ts'o'muiyu k'a'sa nö'ö majöni.

19 Nuyu xi bö nö'ö tsa da fötwa Jö, ngetho Jö xi utwabiyu.

20 Ngetho nö'ö hingi tsa ga handwabihu, ngu ár ts'edi hingi thege ne ár nsunda, bi nheki nú'mu bi hyokar ximhai, ha gathoyu födi togo'ö. Jange hiñ'otho te da dödi.

21 Bi bö'u Jö, ha himbi nsundabi ngu ndi 'ñepi, himbi ump'u njamödi. Te gatho bi bent'u ne bi me'sku, jange bi ts'oka yá mfeni.

22 Mi ot'u xa mi pödi, bi 'be yá mfeni'u.

23 Bi hyegi bi nsunda Jö hiñham'u da göxa ár te. Ne bi ndui bi nsundabi ár 'bai ya jö'i the yá te, ya ts'ints'u, ya meti ne ya zu'we jut'a yá mui.

24 Jange Jö bi hyegi bi 'yot'a gatho nuya ts'oki mi ne'u. Njap'u bi 'betwa ár tsa yá ndo'yose'u.

25 Ngetho bi hye'u nö'ö majöni xi zogagihu Jö, ne bi denga nö'ö hinga majöni. Bi ndönga m'et'o ya nthojtho, hinge nö'ö togo bi hyoki, togo di 'ñepi hinda the ar nsunda t'umbabi. Dá njap'u.

26 Jange Jö bi hyegi bi 'yot'a gatho nuya ts'omfeni ndi 'ñepabi. Njap'u bi 'bese yá tsa. Nuya 'behñö bi hye nö'ö ngu xki t'umbabi nda 'yot'e, ne bi 'yot'a nö'ö hinxi t'umbabi nda 'yot'e.

27 Njap'utho ya ñ'ohö n'ehe, bi hyep'u yá 'behñö, bi nhese yá mindowi, ne bi 'yot'u nö'ö ar m'etsa. Jange bi hñöñ'u ár njut'i yá ts'oki ha yá ndo'yose.

28 Ne himbi ne bi beñ'u Jö. Jange Jö bi hyegi nda ts'oka yá mfeni, ne nda 'yot'a gatho nö'ö xi nts'otho.

29 Xa bi ñ'ent'i nda nts'ojö'i, ya m'engwi jö'i, ya ts'om'ui, ya ne m'ets'i, ya ñö ts'ate. 'Bentebi yá meti ma'ra, ya hyote, ya tuhni, ya nemhñö, ya ts'okte;

³⁰ ya ñömañ'u, hingi ne da 'yode, utschä Jö, ya tsate, ya ñ'ets'i, ya gese, nu'u togo honi hanja da nts'okte, hingi ota yá dada;

³¹ ya me'sku, hingi ot'a nö'ö möñ'u, hinte ja yá mhöte, hinto hwëki.

³² Nuya jö'iyu pötwabi tengu ár njut'i Jö, pö'u nu'u togo ot'a njap'u di 'ñepi da du. Mödi pöhyu, hinge honse ot'e, johya da hyanda togo ot'e.

2

Ár hoga ts'ut'wi Jö

¹ Jange nu'ahu gi 'yomfu ár 'bede ma'ra, hinda tsä gi k'onthu. Ngetho nu'mu gi mömfu ár mfei di 'ñepabi, gi kut'asehu har tsibi, ngetho gi njahup'u n'ehe.

² Ne di pöhu ot'a n'ar hoga ts'ut'wi Jö, nú'mu xta umba yá mfei togo ot'a nuya ts'okiyu.

³ Nu'ahu gi theñhu nu'u togo hingi ot'a xiñho, ha gi beni gi k'onthu hinda zu'ahu ár kwe Jö gi ñhexkwihu n'ehe.

⁴ Yo'ö gi utsabihu ár döta ñhogajö'i Jö, ár ts'eti, ne ár mhöte. Ha hingi pöhu, gehnu ár ñhogajö'i da max'ahu gi 'yothwu ár ntso'mi.

⁵ Ngetho xa gar me'skuhu, hinxka ne xka 'yothwu ár ntso'mi. Njap'u xka hñu'su ár mfei ma da t'a'ahu nor pa da ñ'u ár döta kwe ne ár hoga ts'ut'wi Jö.

⁶ Gehnu ma da umba ár njut'i n'a ngu n'a ngu yá 'befi xi 'yot'e.

⁷ Ma da t'umba ar te hinda göts'i nu'u xi umba yá müi xi 'yot'a nö'ö xiñho, xi hyonga da m'u hár

nsunda Jö, ne da t'e'spa ár nsu, ne xi hyonga nö'ö di 'ñe mhets'i.

⁸ Ha ma da ntoxkwi ár kwe ne ár nzot'amui Jö nu'u ya hyonga tuhni, ne hingi ne da denga nö'ö majöni. Hõnse ne da 'yot'a nö'ö hingi ho.

⁹ Ma da mfei ne da tho ar ts'oni gatho nu'u bi 'yot'a nö'ö xi nts'otho, ya xodyo m'et'o, ne m'efa nu'u hingya xodyo.

¹⁰ Ha ma da m'u nsunda, da t'e'spa ár nsu, ne da m'u n'ar hogam'ui gatho nu'u togo da 'yot'a ar ñho, ya xodyo m'et'o, m'efa nu'u hingya xodyo.

¹¹ Ngetho Jö handa gatho ya jö'i mahyetho.

¹² Gatho nu'u togo himi pötwa yá 'bepate ar Moise, ne bi 'yot'a ya ts'oki, nú'mu xta thö'spa majöni, hinda ma nda nhomba ya 'bepate. Ha nu'u togo mi pötwa yá 'bepate ar Moise, ne bi 'yot'a ya ts'oki, nú'mu xta thö'spa majöni, ma da t'apa ngu mönga ya 'bepate.

¹³ Hingi 'buhwi xiñho Jö nu'u togo hõnse xi 'yo'spa ya 'bepate, mahyoni da 'yot'a ngu möñ'u. Gehyu ma da nhu hinte ma ts'oki tu'u.

¹⁴ Ngetho nu'mu nu'u hingya xodyo ot'a ngu mönga ya 'bepate, mödi hingi pödi teme'u, ot'a njap'u ngetho gese'u pödi tema xiñho ne tema hingi ho.

¹⁵ Njap'u nheki ot'a ya hoga 'befi huxa ha ya 'bepate ne xi thu'spa ha yá mui, ne nu'mu da hñudi da beni wa ja te tsupa yá mfeni, wa hinte tsui.

¹⁶ Njap'utho nu xta hñöxa majöni Jö hár 'ye ar tsi Hmu Hesukristo, ma da xet'wa yá mfeni nu'u togo xi kwati hõnse pö'u. Njap'u mönga ar hoga mhö di mönga.

Ya xodyo ne yá 'bepate ar Moise

17 Ha nu'ahụ, xi thus'ahụ gar xodyohụ, ne gi hu ri muhụ gi 'buhụ xiñho, ngetho gi pe'sfu yá 'bepate ar Moise. Xa gi exa ri nsuhụ gi ndöñhụ ri Jöhu.

18 Gi pöhu teme ne'ö, ne xi t'ut'ahụ ha ya 'bepate, gi 'ñethụ ri muhụ nö'ö xiñho.

19 Gi kaxmbenihụ gar guhnihi yá goda, ne yá ñot'i nu'ụ togo 'bu har 'bexui.

20 Gi hu ri muhụ gi uthụ nu'ụ hinte pödi, gar utatehụ ya bötsi, xka hñuxa ri mfenihụ har mfödi majöni mönga ha ya 'bepate.

21 Nu'ahụ gi uthụ ma'ra, yo'ö hingi ñ'utasehụ. Gi uthụ ma'ra hinda mpé, yo'ö gi mpéhụ.

22 Gi möñhụ hingi ho da ts'imba ár nthöti ma'ra, yo'ö gar tsinganthötihụ. Gi utschahụ ya tsita, yo'ö gi pefu yá nijö 'mu.

23 Nu'ahụ gi exu ri nsuhụ gi pe'sfu yá 'bepate ar Moise, yo'ö gi ts'ojwu Jö, hingi othu nö'ö mönga ha ya 'bepate 'mu.

24 Ngetho ngu engá hár t'ofö Jö: Go ri ts'okihü tsamba ár thuhu Jö nu'ụ hingya xodyo.

25 Nunar nsegi gi tuthü ri ndo'yohü, fax'ahü nu'mu gi 'yothü ngu mönga ha yá 'bepate ar Moise. Ha nu'mu hingi 'yothü, pontho hinte ma nsegi gi pe'su.

26 Ha nu'mu togo hinxi thu'spa ar nsegi, ne da 'yot'a ngu mönga ha yá 'bepate ar Moise, ma da nhu'mbabi wande xi thu'spabi.

27 Nö'ö togo hinxi thu'spa ar nsegi hár ndo'yo ne ot'a ngu mönga yá 'bepate ar Moise, ma da xi'a ri

mfeihu. Ngetho gi pe'su ya 'bepate nt'ot'i ne ar nsegi, ha hingi teñhu.

²⁸ Hinge gehnu ar xodyo majöni nö'ö oxta mañö, wa nunar nsegi thutwa hár ndo'yo.

²⁹ Majöni ar xodyo togo di 'ñe mbo hár mu. Ne ar hoga nsegi nö'ö 'be'sa hár mu unga ár Hñö Jö, hinge ar t'ofö. Ne nunar nsu go eskagihu Jö, hinge ya jö'i.

3

¹ Nu'mú, hage töte ár mfats'i pe'sa n'ar xodyo. Wa tema ñho japabi da tuta ar nsegi hár ndo'yo.

² Nzeye ya mfats'i pe'sa ya xodyo, ne töte ár hño. Gehyu m'et'o bi t'ent'wa ha yá 'ye ár mhö Jö.

³ Nu'mu 'rayu hinxi ñ'emui, hage njap'u Jö hinda 'yot'a nö'ö xi mö.

⁴ Hö, da 'yot'e. Mödi gatho ya jö'i da mönga ya nhemhño, Jö hin'ö. Ngu engä har t'ofö:

Ma da födi gi mönge majöni,
ne ma gi ntöte nú'mu theñ'a ya jö'i.

⁵ Nu'mu ma ts'okihu japi da nheki ár hogajö'i Jö, hage hingi njap'u nö'ö ot'a Jö 'rakagihu ar mfei mu. (Di tenda nö'ö mönga ya jö'i.)

⁶ Hin'ö, hinda njap'u. Ngetho hanja da hñö'spa majöni ya meximhai mu.

⁷ Tsa da ñenga ya jö'i n'ehe, nu'mu ma nhemhño japi da nheki nö'ö majöni mönga Jö, ne njap'u da t'e'spa ár nsu, yo'ö ma da t'aka ar mfei ngu n'ar 'yot'ats'oki mu.

⁸ Ha nu'mu njap'u, yo'ö hinga eñhu mu n'ehe: Ma ga othu ar ts'oki ga to'mhu ar ñho, ngu ho'xkagihe 'ra, thengagihe eñ'u di uthe njap'u. Nuya xi mönga njap'u, to'ma yá mfei di ñepabi.

Gatho dar ts'oktehu

⁹ Te ga möñhupya. Hage nuju dar xodyohu di tötehu di 'buhu xiñho. Hin'ö, hingi njap'u, ngetho xta möñhu, mahyegi di ohu här 'ye ar ts'oki, ya xodyo ne nu'u hingya xodyo.

¹⁰ Ngu engä har t'ofö:

Hinjo'o n'ar hogajö'i, hinjo'o n'amhö.

¹¹ Hinjo'o togo ode,

hinjo'o togo hongä Jö.

¹² Gatho bi hyep'u ar hoga 'ñu, n'at'wu bi nts'oki.

Hinjo'o togo da 'yot'a ar ñho, hinjo'o n'amhö.

¹³ Ngu n'ar t'agi xoxtho, njap'u yá ne'u.

Nuyá johne kate, ha yá ne thente, ñhehwi ár ngi
n'ar k'eñö po ha yá ne.

¹⁴ Nuyá ne odar ts'ate ne ar tsot'amui.

¹⁵ Nuyá wa ntihi ma da xangar ji.

¹⁶ Habu gatho thogi, tso ar dumui ne ar ts'oni;

¹⁷ ne hinxi bö'u tengu ar hogam'ui.

¹⁸ Hingi tsupa Jö.

¹⁹ Ne di pöhu, gatho nö'ö mönga yá 'bepate ar Moise, xipa nu'u togo teni. Njap'u gatho hinte da tsä te da dödi nú'mu xta thö'spa majöni.

²⁰ Hinto tsä da t'embabi, hinte ma ts'oki tu här nthandi Jö ngetho ot'a ngu mönga yá 'bepate ar Moise. Nuyá 'bepate hönse jakagihu ga pöhu ma ts'okihu.

Di 'buhwihu xiñho Jö ngetho di ñ'emuihu

²¹ Ha nupya xi t'utkagihu hanja ga 'buhwihu xiñho Jö. Hinge ga 'buhu ga othwu yá 'bepate ar Moise, mödi ja mönu, ne ha ya he'mi bi 'yot'a ma'ra yá m'ehni Jö.

²² Gatho nu'u xi ñ'emui ar tsi Hmu Hesukristo, 'bui xiñho hár nthandi Jö. Nö'ö handgagihu mahyegi di gathohu.

²³ Ngetho gatho xi nts'okte ne hindi 'ñepi da hyandwa ár nsunda Jö.

²⁴ Ha Jö xi ñ'u ár nhwëki, ne bi nhugagihu hinte ma ts'oki di tuhu. Gehnu bi t'akthogihu, ngetho ar tsi Hmu Hesukristo bi zimgagihu ha yá 'ye ar ts'oki.

²⁵ Gehnu Jö bi 'yent'a ngu n'ar m'oñho, da gut'wa yá ts'oki ya meximhai nu'mu da jamfibi ár ñho ungár ji bi nö'mi. Njap'u bi ñ'u ár ñhogajö'i ne ár ts'eti, himbi umbár mfei ya jö'i xki 'yot'a ya ts'oki mam'et'o.

²⁶ Xki beñ'ö nda ñ'udi nuya payu ár hoga ts'ut'wi. Njap'u xi nheki ár hogajö'inu, ne embabi hinte ma ts'oki tu gatho nu'u ñ'emui ar tsi Hmu Hesukristo.

²⁷ Hage da tsa ga ñ'exu 'mu handgagihu xiñho Jö ngetho xta othu ya hoga 'befi. Hin'ö, hinda tsa. Jö numañhogihu, hõnse nuya xta ñ'emuihu.

²⁸ Jange di pöhu, nunar meximhai nhu hinte ma ts'oki tu ngetho ñ'emui. Hingi nhumañho ngetho temba yá 'bepate ar Moise.

²⁹ Hage Jö hõnse ár Jö ya xodyo. Hage hinge ár Jö nu'u togo hingya xodyo n'ehe. Hö, majöni yá meti nu'u hingya xodyo n'ehe.

³⁰ Ngetho Jö n'ase, ne ma da nu hinte ma ts'oki tu nu'u togo pe'sa ar nsegi ne ñ'emui. Njap'utho ma da numañho nu'u hinte pe'sa ar nsegi ne da ñ'emui n'ehe.

³¹ Hage nu'mu di ñ'emuihu, hinte di nuhu ya 'bepate. Hin'ö, di ñ'uhu pe'sa yá nsu.

4

Tema ne da utkagihu ar Abra

¹ Te ga beñhu bi dinga ar Abra 'mu, ma palehu mi 'bu mam'et'o.

² Nu'mu ar Abra bi nhu hinte ma ts'oki mi tu ngetho bi 'yot'a ya hoga 'befi, tsa da ñexhmö ár nsu, ha nunu hingi tsa te da netebi Jö.

³ Ngetho te mönga har T'ofö. Ar Abra bi ñ'emüibi Jö, ne njap'u bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

⁴ Ha nu'u togo ot'a ya hoga 'befi, nunar nthöhö t'umbabi, hinge nt'untho 'mu, ngetho xi döhö, ne da njut'wabi ngu n'ar thai.

⁵ Ha nu'u togo ñ'emüibi Jö togo hökwa yá ts'oki ya ts'okte, nunar ñ'emüinu ma da japi da nhu hinte ma ts'oki tu, mödi hinte ma hoga 'befi xi 'yot'e.

⁶ Jangu ar Dabi bi nonga yá nzathom'ui nu'u bi numañhobi Jö, mödi hinte ma hoga 'befi xi 'yot'e.

⁷ Bi 'ñenö njawa:

Nzathom'ui pe'sa nu'u togo xi mpumbabi yá ts'oki,
ne xi njut'wabi yá ts'om'ui.

⁸ Nzatho nu'u togo ar tsi Hmu hinte ma ts'oki hots'e.

⁹ Hage nunar nzathom'uinu honse xi t'ekwa ya xodyo togo xi thu'spa ar nsegi, wa da tsa da hñönga nu ma'ra hingya xodyo n'ehe. Jangu xta eñhu, ar Abra bi ñ'emüibi Jö, jange bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

¹⁰ Hanja bi nhumañho 'mu. Hage bi nhumañho ngetho xki thu'spa ar nsegi wa hin'ö. Bi nhumañho hinxki thu'spatho.

11 Ar Abra m'et'o bi gamfi, m'efa bi hñönga ar nsegi. Gehnu n'ar nt'udi damajöni xki nhu hinte ma ts'oki mi tu ngetho xki ñ'emui nú'mu hinxki thu'spatho ar nsegi. Njap'u ar Abra bi t'embabi ár dada gatho nu'u hinxki thu'spa ar nsegi xta ñ'emui, ne nunar ñ'emuinu japi da nhu hinte ma ts'oki tu n'ehe.

12 Njap'u ár dada n'ehe gatho nu'u hingede xi thu'spa ar nsegi, temba ár m'ui xa mi ñ'emui ndu ma dadahu ar Abra nú'mu hinxki thu'spathobi ar nsegi.

Ga hñöngu ar ñhöt'i nú'mu ga ñ'emuihu

13 Himbi ñhöt'wabi ar Abra ne yá 'beto nda hñönga ar ximhai nu'mu nda denga ya 'bepate. Bi ñhöt'wabi nú'mu mi nhumañhobi ár ñ'emui.

14 Ngetho nu'mu ma da t'umba ar ximhai nu'u tenga ya 'bepate, hinter me'ö ar ñ'emui 'mu, ne xi 'be ár ts'edi ár ñhöt'i Jö.

15 Nu habu ja ya 'bepate, ja bi ehnu ár kwe Jö. Ne habu hiñ'otho ya 'bepate, hiñ'otho hanja da me'sku.

16 Jange gatho nu'u togo ñ'emui, ma da t'umba nö'ö xi hwékwa Jö, ne njap'u gatho yá 'beto ar Abra da zu ar ñhöt'i. Nunar ñhöt'inu ma da hñönga nu'u yá 'beto tenga ya 'bepate, ne nu'u temba ár ñ'emui ar Abra togo ár dada n'a ne man'a.

17 Ngu xi nt'ot'i: Nuga xta ex'a'i ngu ár dada nzege ya jö'i. Jange nuju yá bötsigihu ar Abra hár nthandi Jö togo bi ñ'emui'ö. Gehnu juxa nu'u xi du, ne handa nö'ö hinxi thoktho wande xi thoki.

18 Mödi mar ñhembu nda ñ'emui, ar Abra bi do'mi nda tho ngu xki ñhöt'wabi. Njap'u bi thuts'i ár

dada nzeye ya jö'i. Bi t'embabi: Ma da njap'u ár nzeye ri 'beto.

¹⁹ Ne himbi went'a ár ñ'emui nú'mu mi hyandi bi za ár ndo'yo, mi pe'sa ngu n'anthebe njeje, ne mi pödi himi tsá nda ñ'onte ar Sara.

²⁰ Himbi ts'oka ár mfeni nda 'ñenö hinge nda 'yot'a Jö ngu xki ñöt'wabi. Nö'ö bi me'ö, bi noxka ár ñ'emui, ne njap'u bi nsundabi Jö.

²¹ Xa xki zo hár muí xiñho, mi pe'sa ar ts'edi Jö nda 'yot'a gatho nö'ö xki ñöt'wabi.

²² Jange bi nhu hinte ma ts'oki mi tu, ngetho mi pe'sa nunar ñ'emuiñu.

²³ Hinge honse nda zu ar Abra nö'ö xi t'ot'i bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

²⁴ Da nhugagihu hinte ma ts'oki di tuhu n'ehe, nú'mu di ñ'emuihu togo bi ko'spa ár te ar Hesu ma tsi Hmuhu.

²⁵ Gehnu bi nda, ne njap'u bi gut'a ma ts'okihu. Ne bi mengi bi nte, njap'u bi nhugagihu hinte ma ts'oki di tuhu.

5

Tema to'mi nu'u thandi hinte ma ts'oki tu

¹ Xi nhugagihu hinte ma ts'oki di tuhu ngetho di ñ'emuihu. Jange di 'buhwihu xiñho Jö, ngetho bi m'a made ma tsi Hmuhu Hesukristo.

² Núm'u nda ñ'emuihu, ba tsigagihu nda zukagihu ár nhwëki Jö. Ne xa xta m'athu, ne di johyahu di to'mhu ga 'buhu hár nsunda.

³ Hinge honse'ö. Di johyahu nú'mu di thohu ya thogi n'ehe, ngetho di pöhu ar thogi faxkagihu ga pe'su ar ts'eti.

4 Ar ts'eti faxkagih_u ga thoh_u xiñho xta ts'atkagih_u, ha nunar ts'ati faxkagih_u ga pe'su ar ndo'mi.

5 Ha nunar ndo'mi hinda 'betka ma tsah_u, ngetho ár Hñö Jö xi t'akagih_u xi ñuska ma müih_u ár mhöte Jö.

6 Ar tsi Hmu Hesukristo nú'mu xki wentkathogih_u, mi zonga ar pa bi unga ár te bi pokagih_u ndar ts'okteh_u.

7 Xi ñhemb_i da thinga n'a togo ne da unga ár te da pöta n'ar jö'i 'bui xiñho. Ha nu'mu di 'buhmö n'a di ñ'ent'i da ne da pöta n'a xa dar hogajö'i.

8 Ha Jö bi ñ'use hangu mökagih_u, ngetho nú'mu ndar ts'okteh_u, ar tsi Hmu Hesukristo bi unga ár te bi pokagih_u.

9 Xipyahmö, xi nhugagih_u hinte ma ts'oki di tuh_u ngetho bi nö'ma ár ji, ne gatho nö'ö bi mefi da jaju ga k'onthu ár kwe Jö xi 'ñep'u.

10 Ngetho nú'mu ndar ñ'unih_u Jö, bi ñhogamüigih_u ár T'u nú'mu mi du. Xipyahmö, xta jwahu xta ñhogamüiwih_u, hage hinda pokagih_u ár te.

11 Hinge hönse'ö, di johyahu di 'buhwih_u Jö. Numa tsi Hmuh_u Hesukristo go bi m'a made'ö, ne njap'u da ñhogamüiwih_u.

Ar Adan ne ar Kristo

12 Nu'mú, n'adar ñ'ohö bi kut'a ar ts'oki har ximhai, ne har ts'oki bi yut'a ar ndöte. Ne ar ndöte bi nexa gatho ya jö'i, ngetho gatho bi nts'okte.

13 Núm'u hinxki t'unda yá 'bepate ar Moise, mi jar ts'oki har ximhai. Hönse nu habu hiñ'otho ya 'bepate, hinte ma ts'oki thoxa n'a.

14 Mödi njap'u, ar ndöte xki ntöte mi tsixa gatho nu'u xki nts'okte, mödi nuyü hinxki dembahmö ár mhe'sku ar Adan. Bi ndui nuya pa mi 'bu ar Adan, ne mi njap'utho nuya pa mi 'bu ar Moise. Ha nunar Adan nu, gehnu ngu n'ar nt'udi nö'ö togo ma nda e m'efa.

15 Nuna ár mhe'sku ar Adan himi tsá nda ñhuxkwi ár nt'uni hwägagihü Jö. Ngetho ár njut'i ar mhe'sku, ba e ar ndöte bi zu nzeye. Ha nunár nhwëki ne ár nt'uni Jö bi hyexta nuya nzeyeyü, gehnu ár nhwëki nuna n'adar ñ'ohönu, ar tsi Hmu Hesukristo.

16 Nunár ts'oki n'adar ñ'ohö, hingi tsá da ñhexkwi ár nhwëki Jö. Ngetho nunar n'adar ts'okinü, ba tsimpar mfei bi zu ya meximhai. Ha nuna ár nhwëki Jö ba e bi zu ya meximhai, ne bi t'embi hinte ma ts'oki tu, mödi xi 'yot'a nzeye ya ts'oki.

17 Nunár ts'oki nuna n'adar ñ'ohö, bi japi bi ntöte ar ndöte. Ha nunár 'befi nuna man'a n'ase ar ñ'ohö, japi da m'u xiñho ya meximhai, nu'u togo xi hyexta ár nhwëki Jö ne ár nt'uni, gehyü xi numañho Jö. Nuna n'ase ar ñ'ohönu, gehnu ar Hesukristo.

18 Nunár ts'oki n'adar ñ'ohö bi kut'a ar mfei, bi zu gatho ya meximhai. Njap'utho n'ehe, nunár hogam'ui n'adar ñ'ohö, nda nhu hinte ma ts'oki tu gatho ya meximhai n'ehe, ne da me'syü ar te.

19 Ngetho njangu ár mhe'sku n'adar ñ'ohö, gatho ya jö'i bi t'embabi ya ts'okte. Njap'utho n'ehe nunár nt'ode n'ar ñ'ohö, gatho bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

²⁰ Nuya 'bepate bi t'uni, ne njap'u nda xönda ar ts'oki. Ha nú'mu mi xönda ar ts'oki, xa bi ntöte bi xu ár nze_ye ár nhwëki Jö.

²¹ Njangu ar ts'oki bi ntöte, bi nja ar ndöte, njap'u ár nhwëki Jö bi ntöte, bi nhu hinte ma ts'oki tu ya jö'i. Ne da me'sa ar te hiñham'u da göts'i har 'befi bi 'yot'a ma tsi Hmu_h ar Hesukristo.

6

Nupya hindi 'bu_hu ga o_{th}u ar ts'oki, 'bu_{th}o xta tu_hu

¹ Te ga möñhu 'mu. Hage ga 'bu_hu har ts'oki, ga to'mh_u da hyexkathogih_u ár nhwëki Jö.

² Hin'ö, hinga njahup'u. Ngetho ar ts'oki handgagih_u wande xta tu_hu, hage ma ga 'bu_{th}u ga o_{th}u nö'ö hingi ho 'mu.

³ Wa hingi pöhu, gatho nu'u xi xixthegih_u, di n'at'wih_u ar tsi Hmu Hesukristo. Pontho da nxixthewih_u nú'mu mi du, ne da tu_hu n'ehe.

⁴ Ngetho nú'mu da nxixthehu, pontho bi thogagih_u mahyegiwi ar Kristo. Ha nú'mu mi mengi bi nte man'agi, bi guxa ár ts'edi ár Dada, njap'u nuju n'ehe, ga 'bu_hu n'ar 'ra'yo m'ui.

⁵ Ngetho nú'mu ndi hñöxkagih_u hár ndöte, njap'u ndi hñöxkagih_u hár menga nte n'ehe.

⁶ Di pöhu 'mu, numa 'bet'o m'uihu bi ts'uta har pont'i mahyegiwi'ö. Ne njap'u nunar m'uinu bi nhwati, hinda mengi da mepa ar ts'oki.

⁷ Jangu nu'u xi du, hinte tsä te da japabi ar ts'oki.

⁸ Ha nu'mu xta tuwih_u mahyegi ar tsi Hmu Hesukristo, di ñ'emuihu ma ga 'bu_hwih_u n'ehe.

⁹ Di pöhu, ar Kristo mi nte man'agi, hinda mengi da du. Ha nunar ndöte hinte tsä te da japabi.

10 Ngetho nunár ndöte bi hwata ar ts'oki n'agitho. Ha nupya te, 'buhwi Jö.

11 Njap'u nu'ahu, beñhu nunar ts'oki hant'a'ihu wande xka tuhu. Ne gi tehu gi pefu Jö, gi 'buhwihu ma tsi Hmuhu Hesukristo.

12 Yo ma gi ñhehu da dö ar ts'oki ri ndo'yohu tsonga ár ngöts'i. Jange yo gi othu ya ts'oki ne.

13 Hingi 'yenthu ri ndo'yohu da mepabi ar ts'oki. 'Yent'ase ri tehu har 'ye Jö, ngu n'a xi mengi xi nte, ne japi da me nö'ö xiñho.

14 Ngetho ar ts'oki hinda hyop'ahu hai. Hingi guñ'ahupya yá 'bepate ar Moise. Nupya tsix'ahu ár nhwëki Jö.

Ár 'begogihu ar ñho

15 Xi'mu, hage ga othu ya ts'oki ngetho hindi 'buhu ha yá 'bepate ar Moise, di 'buhu har nhwëki Jö. Hin'ö, hingi njap'u.

16 Hage hingi pöhu, nu'mu gi ñhehu gi m'egohu gi pefu n'a, go ár 'bego'ihu togo gi othu. Wa ar ts'oki tsix'ahu har ndöte, wa Jö da max'ahu gi 'buhu xiñho.

17 Jamödi Jö, mödi ngar 'bego'ihuhmö ar ts'oki, xka umba ri muihu xka teñhu nunar mhönu xi t'a'ahu.

18 Ne bi njuk'ahu har ts'oki, ne gi pefu ar ñhopya.

19 Xta hekwa nö'ö gi hanthu hyax'mu, ne njap'u da zo ri mfenihu. Maham'u ngi ent'a ri ndo'yohu nda mepa nö'ö hingi ho ne nö'ö xints'otho. 'Yenthupya da mepa nö'ö xiñho, ne njap'u gi 'buhu n'ar m'ui xint'axi.

20 Ngetho nú'mu ngi pefu ar ts'oki, hinge ngi pefu ar ñho.

21 Tema ñho ga jujuwu nö'ö ngi pëhu 'bet'a ri tsahupya. Ngetho nunar njut'i ngi to'mhu, gehnu ar ndöte.

22 Ha nupya xi njuk'ahu har ts'oki, ne ár 'bego'ihu Jö, gi pe'su ar m'ui xint'axi ngu ri nthöhöhu. Ne ár ngöts'i gi to'mhu ar te hiñham'u da thege.

23 Nunár njut'i ar ts'oki, ar ndöte. Ha nor nt'uni Jö, ar te hiñham'u da göts'i, ngetho di 'buhwihu ma tsi Hmuhu Hesukristo.

7

Tema ne da utkagihu ar nthöti

1 Tsi kuhu, gi pöhu ya 'bepate, jange gi pöhu nuya 'bepateyu honse pe'sa ar ts'edi ha n'ar jö'i tetho.

2 Njangu n'ar 'behñö, nuya 'bepate hingi umba ar seki da hye ár döme nú'mu tetho. Ha nu'mu da du ár döme, da m'e ár ts'edi nunar nkohi mi tet'ö.

3 Jange nu'mu 'buta ár döme, ne da mewi man'ar ñ'ohö, da nhu ngu n'ar zinganthöti. Ha nu'mu da du ár döme, ne da mewi man'ar ñ'ohö, njap'u hingi ts'oka nor nkohi'ö, hinda nhu ngu n'ar zinganthöti.

4 Njap'upya tsi kuhu, nú'mu nga tuwihu ár ndo'yo ar tsi Hmu Hesukristo, ga hyehup'u ngi teñhu ya 'bepate. Gi 'buhwihupya man'a nunu togo bi mengi bi nte, ne da tsa gi 'yothu ya hoga 'befi gi enthuw Jö.

5 Ngetho nú'mu ndi 'buhu nga othu gatho nö'ö ndi nehü, ar ts'o'yots'oki mi jakagihu nga othu nö'ö mi högagihu ya 'bepate. Ne nuya ts'o'befiyu ndi othu, honse ndi to'mhu ar ndöte nda t'akagihu ngu ma njut'ihu.

⁶ Ha nupya hindi ohu hár 'ye ya 'bepate, ngetho pontho xta tuhu, ne hinte tsá te da jakagihu. Jange di pefu Jö ha nunar 'ra'yo m'ui bi 'rakagihu ár Hñö Jö, ne hindi tenthü nuya 'bepate xi t'ot'i xi ndönziatho.

Nor ts'oki di pe'sa mbo

⁷ Te da tsá ga möñhu 'mu. Hage n'ar ts'oki da t'ot'a ya 'bepate 'mu. Hin'ö, hingi njap'u. Hõnse nuga, nuya 'bepate bi utkar ts'oki. Ngetho hinga pöhmö ga 'bente nu'mu hinxi xika ya 'bepate: Yo ma gi 'bente.

⁸ Ha nor ts'oki bi gu ar 'bepate ne bi jakagi da 'bente. Ngetho nu'mu hindi othohmö ar 'bepate, ar ts'oki xi m'etho.

⁹ Nuga ndi tehmö 'ra ya tsi pa, hinge ndi pöta ya 'bepate. Ha mi zo ya 'bepate, da pödi tema ar ts'oki. Ne pontho da tuga, ngetho da ts'oka ya 'bepateyu.

¹⁰ Ne da timbi nunar 'bepate xki ñötkagi ar te, bi jakagi da tu.

¹¹ Ngetho ar ts'oki bi gu ar 'bepate bi kakagi, ne njap'u bi hyogagi.

¹² Xa majöni ar t'ofö ne ya 'bepate xint'axi, ot'ar ñho ne faxkagihu.

¹³ Hage nö'ö mar ñhomhö bi jakagi da tu 'mu. Hin'ö, hingi njap'u. Nunar ts'oki bi ñ'udi tengu'ö, bi gu nö'ö mar ñho, bi jakagi da tu. Ne njap'u nunar 'bepate bi utkagi hangu ár nts'otho ar ts'oki.

¹⁴ Ngetho di pöhu, nuya 'bepate xpa e mhets'i, ha nuga dar meximhai, di pepar ts'oki.

¹⁵ Hindi pödi tema di pefi. Ngetho hindi ot'a nö'ö di ne, ne di ot'a nö'ö di utsa ga ot'e.

16 Nu'mu nö'ö hindi ne ga ot'e, go di pe'ö, di et'a ma müi xiñho ya 'bepate.

17 Hingo geke togo te gatho ot'mu, go ot'a ar ts'oki di pe'sa mbo.

18 Ne di pödi hingi 'bu ar ñho ha ma ndo'yo, ngetho di bemhö ga ot'a xiñho, ne hindi ot'a njap'u.

19 Ngetho hindi ot'a nö'ö ar ñho di nemhö ga ot'e. Ha xa di ot'a nö'ö hingi ho, hindi nemhö ga ot'e.

20 Nu'mu di ot'a nö'ö hindi ne, hingo di otga 'mu, go ot'a ar ts'oki di pe'sa mbo.

21 Ngetho di nemhö ga ot'a nö'ö xiñho, ne di handi 'yoda ar ts'oki ha ma müi.

22 Ngetho mbo ha ma müi xa di johya di ne ga temba ár 'ñu Jö.

23 Ne di handi n'ehe, nuna ma ndo'yo ntoxkwi ma mfeni, ne tsixkagi hár 'ye ar ts'oki di 'bu'be.

24 Hwëkategi. Togo da gugagi ga he nunar ndo'yonu tsixka har ndöte.

25 Di umba njamödi Jö, bi ñöngagi har 'befi bi me ma tsi Hmuhu Hesukristo. Gekase, ha ma mfeni di pepa Jö, mödi ma ndo'yo pepa ar ts'oki.

8

Ga 'buhu ngu xikagihu ár Hñö Jö

1 Nupya hinte ma mfei to'ma nu'u togo 'buhwi ar tsi Hmu Hesukristo, ne ot'a ngu xipa ár Hñö Jö, hinge ngu nese'u.

2 Ngetho di 'buhwihu ar tsi Hmu Hesukristo, nu ár Hñö Jö togo unga ar te, xi gugagihu ndi ohu hár 'ye ar ts'oki ne ar ndöte.

3 Nö'ö himbi tsa bi 'yot'a ya 'bepate, ngetho ya meximhai himi otho yá ts'edi nda 'yot'e, jange

gese Jö ba pēhna ár T'u, jangutho n'ar meximh̄ai mi tsahmō nda 'yot'a ar ts'oki. Nunū bi unga ár te bi hñōmba ár ts'edi ar ts'oki.

⁴ Njap'u bi tsā ndar hogajö'ihu ngu akagihu ya 'bepate. Ngetho hindi 'yohu ngu di nesehu, di 'yohu ngu ne ár Hñö Jö.

⁵ Ngetho nu'u togo 'bu ngu ne yá mfenise, honsenu beni. Ha nu'u togo datwa yá mfeni ár Hñö Jö, honsenu beñ'u n'ehe.

⁶ Nu'u togo pepa yá mfenise, ma da dinga ar ndöte. Ha nu'u togo pepa ár Hñö Jö, ma da dinga ar te ne ar hogam'ui.

⁷ Nu'u 'bu ngu ne yá mfenise, ntoxkwi Jö, ngetho hingi ne, ne hingi tsā da 'yotwa yá 'bepate möñ'ö.

⁸ Ne nu'u togo 'bu ngu ne'u, Jö hinda tsā da numañhobi yá te'u.

⁹ Ha nu'ahu hingi pefu ri mfenisehu, gi pefu ár Hñö Jö 'bu ha ri muihu, nu'mu majöni 'buhnu. Ha nu'mu n'a hingi pe'spa ár Hñö ar tsi Hmu Hesukristo, hingo ár meti'ö.

¹⁰ Ha nu'mu ar tsi Hmu Hesukristo 'bu ha ri muihu, mödi ri ndo'yohu 'butho xi du har ts'oki, nuri hñöhu te, ngetho gi 'buhwihu xiñho Jö.

¹¹ Nu'mu 'bu ha ri muihu ár Hñö Jö togo bi ko'spa ár te ar tsi Hmu Hesukristo, Jö, ngu bi guxa ar tsi Hmu, njap'u da umba n'ar 'ra'yo te ri ndo'yohu xi du. Da njap'u ngetho gi 'buhwihu ár Hñö.

¹² Jange tsi kuhu, hindi 'ñepi ga pefu gatho nö'ö ne ma ndo'yohu.

¹³ Ngetho nu'mu gi 'buhu ngu xi'ahu ri mfenisehu, ma gi tuhu. Ha nu'mu gi 'buhu ngu ut'ahu ár Hñö Jö, gi jafu da m'e nö'ö ne ar ndo'yo, ne gi pe'su ar te.

14 Ngetho nu'u togo tsixa ár Hñö Jö, go yá bötsi Jö'u.

15 Hinxta höñhu ár Hñö Jö ne ga penju ga ntsuhu. Xta höñhu ár Hñö Jö xi jakagihu yá tedegihu Jö. Jange di emfupya: Ma tsi Dada'i.

16 Ár Hñö Jö datwa majöni ma hñösehu, ne em-babi yá bötsigihu Jö.

17 Ha nu'mu yá bötsigihu, ma da 'raju nuya ñho xi ñötkagihu, ne ga ñhehwihu ar tsi Hmu Hesukristo. Ngetho nu'mu ga thohu ya thogi ngu bi tho'ö, ma ga 'buhwihu hár nsunda.

18 Di pöka xiñho, nuya thogi di thohupya, hinter me'ö nu'mu ga hejwu ar nsunda di to'mhu ga hanthu m'efa.

19 Gatho nö'ö xi hyoka ár 'ye Jö, to'ma ar pa da hyanda ar tsi Dada da ñ'u yá bötsi.

20 Ngetho gatho nö'ö bi hyoka ár 'ye Jö, bi 'be ar 'ñu nö'ö nda mefi. Hingo bi nese nda njap'u, bi ne Jö togo bi umba ar ndo'mi n'ehe.

21 Gatho nö'ö bi hyoka ár 'ye Jö, ma da thökwabi nunar ts'edi japabi da nhwati, ne da njohyawu xta hñönga ár nsunda yá bötsi Jö.

22 Ngetho di pöhu, gatho nö'ö bi hyoka Jö, 'rangutho xa hu ár ñö hinxi ntsaya xi nzoñ'u, ntsawi ar ugi ngu n'ar 'behñö ma da da ár bötsi.

23 Ne hinge honse'u. Gesegihu n'ehe, togo xi t'akagihu ár Hñö Jö ngu n'ar nkohi nö'ö da t'akagihu m'efa. Ne di zoñhu tu ma muihu di to'mhu da tekagihu Jö, ne da 'rakagihu n'ar 'ra'yo ndo'yo hinda du.

24 Ngetho nú'mu nda mpohu, gehnu di to'mhu. Ha nu'mu gar hanthuhmō, hingar ndo'mi. Hinto to'ma nö'ö pets'i.

25 Ha nu'mu di to'mhu nö'ö hindi hanthu, ga tsethu ga to'mhu.

26 Njap'utho ár Hñö Jö togo faxkagihu hinte ja ma ts'edihu. Ngetho hindi pöhu ga ahü ngu di 'ñepi. Gesē'ö xa hü ár ñö zoni, 'ba made apkagihu tema di hoñhu.

27 Ne Jö togo het'wa yá muí ya jö'i, pödi tema ne ár Hñö Jö. Ngetho nunu apkagihu ngu benga Jö xiñho da umba yá bötsi xi ñ'emui.

Hyax'mu xa di tötehu

28 Di pöhu, nu'u togo mö Jö, gatho nö'ö te thogi fäts'i di 'ñepa ar ñho, gehyu togo xi ts'ofu ngu xi benga Jö.

29 Nu'u xki bödi nda mpohu nú'mu hinxki thokta ar ximhai, gehyu bi hñuts'i nda ñhehwi ár T'u, togo nda ñöxhmu gatho ya ku.

30 Ha nu'u togo xki hñuts'i, gehyu bi zohni. Ha nu'u togo bi zohni, gehyu bi nu hinte ma ts'oki mi tu. Ha nu'u togo bi nu hinte ma ts'oki mi tu, gehyu togo bi umbi nda m'u hár nsunda.

31 Tema da tsá ga möñhu 'mu. Nu'mu di 'buhwihu Jö, togo tsá te da jakagihu 'mu.

32 Jö togo himbi 'yot'a ár 'ñöngi bi da ár T'u bi pokagihu, hage hinda 'rakagihu mahyegiwi ár T'u gatho nö'ö di hoñhu.

33 Togo tsá te da hyoxa nu'u togo xi hwahna Jö, nu'mu gesē Jö xi nu hinte ma ts'oki mi tu.

34 Hage 'bu man'a togo da hñuxhmö ar mfei. Ar tsi Hmu Hesukristo bi unga ár te. Hinge hönse'ö,

get'ö togo bi mengi bi nte, ne bi huxkwi ár Dada hár ñ'ei, habu bi 'ba made apkagihu Jö.

³⁵ Hiñ'otho te da japa ma tsi Hmuḥu Hesukristo da hyegi da mökagihu. Wa di thohu ar thogi, ar dumui, ar nt'utsa, ar thuhu, ar k'at'a he. Nú'mu 'butho da thöga ma tehu, wa ñhötju ar jwai.

³⁶ Ngu eng a har T'ofu:

Ngetho di teñ'ahe, hyax'mu 'butho xta tuhe. Nhugagihe ngu ar tsi deti xi t'ent'i da tho.

³⁷ Ha nuju di töhu gatho nuya thogiyu, ngetho faxkagihu togo xi mökagihu.

³⁸ Jange xa di kaxmbeni, nunar ndöte, ar te, nuya enxe, ya ndö, nu'u ja ya ts'edi, nö'ö te japyä, nö'ö te di ñep'u,

³⁹ nö'ö te bi ja mañö, nö'ö te bi ja hai, wa man'a tema xi hyoka Jö, hinda tsä da 'wegagihu hár mhöte Jö, bi utkagihu mba penkagihu ar tsi Hmu Hesukristo.

9

Jö bi hwahna ya me Israel

¹ Nuga, nö'ö di mö majöni, ngetho di n'at'be ar tsi Hmu Hesukristo. Ne hinte di pets'i te ga ntsa, ngetho ár Hñö Jö datka majöni.

² Xa tu ma müi, ne xa di tsamañ'u.

³ Nuga di ne nu'mu da tsahmö, go ga m'eka, hinga 'bu'be ar tsi Hmu Hesukristo, nu'mu njap'u da tsä da mpo nu'u ma mixodyo'be. Gehyu ma ku di pes'be n'adar ji.

⁴ Nuya me Israel gehyu ya tede Jö, bi utwa ár nsunda. Bi umbabi ya nkohi ne ya 'bepate. Bi xipa hanja nda nsundabi, ne bi umba ya ñhöt'i.

5 Ka ba ehnu yá pale mi tenga Jö, ne ha yá 'betoyu, ka ba m'uhnü ngu n'ar ñ'ohö ar tsi Hmu Hesukristo. Gesenu Jö, go ár meti gatho tema ja, hindi tsaya di t'umba ar nsunda. Dá njap'u.

6 Hinge xi njap'utho ár mhö Jö. Hõnse hinga gatho nu'u yá 'beto ar Hakob gehyü ár hnini Jö.

7 Hinda tsa ga eñhu gatho nu'u yá 'beto ar Abra yá bötsi Jö n'ehe. Hin'ö, ngetho bi xipabi: Hõnse yá 'beto ar Isa gi 'ñembabi ri 'beto.

8 Nu'mú, hinge gatho yá bötsi ar Abra yá bötsi Jö n'ehe. Hõnse nu'u xi zu ár ñhöt'i Jö, gehyü xi t'embabi yá bötsi ne yá 'beto ar Abra.

9 Ngetho njanu enga ár ñhöt'i ar tsi Dada: Ga penga ri jeyë ngu nuya payu, ne ar Sara ma da 'yonga ár bötsi.

10 Hinge hõnse'ö, man'a te bi thogi. Núm'u mi dinga yoho yá bötsi ar Rebeka, n'ase ár dada, gehnü ar Isa ma palehu.

11 Núm'u hinxki m'uta nuya yoho yá bötsi, ne hinxki 'yot'atho ar ñho wa ar ts'oki, Jö xki hwahna n'a'u. Hinxki hyandwa yá hoga 'befi, ngetho njap'u xki beñ'ö nda 'yot'e.

12 Bi 'ñembabi ar Rebeka: Ri 'bet'o t'u ma da mepa ar 'befa.

13 Ngu enga har T'ofu: Nuga da mö ar Hakob, ne da utsa ar Esau.

14 Tema tsa ga möñhu 'mu. Hage hingi ot'a xiñho Jö. Hin'ö, hingi njap'u.

15 Ngu bi 'ñemba ar Moise: Nuga ga hwëka togo di nega, ne ga pe'spa ar ts'eti togo di nega n'ehe.

16 Hinge nu'mu da nese ar jö'i, wa nú'mu xa umbár mu da thahni. Jö go da möñ'ö togo da me'spa ar ts'eti.

17 Har T'ofu huxa tema nsipabi ar ndö Ehipto: Nuga xta jux'a'i ga ñ'u ma ts'edi, ne da nunga ma thuhu gatho ár nxidi ar ximhai.

18 Nu'mú, Jö pe'spa ar ts'eti togo ne'ö, ne nö'ö togo ne da japabi da nme'sku, tsá da 'yot'e.

19 Nu'mú, da tsá gi 'ñengagihu: Hanja Jö umba ár mfei ya jö'i 'mu. Ngetho hinjo'o togo da dospa ár mfeni Jö.

20 Ha nuga ga thöt'ahu njawa: Tsi jö'i'i, togo'i gi ne gi ntsawi Jö. Hage n'ar 'bada tsá da 'ñemba ar gö, yo'ö xka hyogagi njawa.

21 Hage hingi pe'sa ár ts'edi ar gö da hyoka nor 'bada ne'ö. N'adar xeni ar bohái, da tsá da hyoka ya 'bada di 'boxa habu jar nsu, ne ya 'bada di hö har 'befi hyax'mu.

22 Hage hingi njap'utho Jö n'ehe. Mi nemhö nda ñ'u ár kwe, ne nda ñ'u ár ts'edi, ha bi me'spatho ar ts'eti nu'u xki hñuts'i nda hwati.

23 Bi 'yot'a njap'u nda utwabi tengu ár döta ár nsunda nu'u togo xi zutwa ár nhwëki, ne xi hñux'ö da m'uhwi hár nsunda.

24 Ngetho Jö xi zonkagihu ga poñhu mateda ya xodyo ne nu'u hingya xodyo.

25 Jangu enga har t'ofu bi 'yot'a ar m'ehni Osea, habu enö njawa:

Ma ga embabi ma hnini nu'u hingo ma hninihmö, Ne nö'ö ar hnini hingi ndi mödi, ma ga möpya.

26 Ne habu xki t'embabi:
Nu'ahu hingo ma hnini'ihu,
ja ma da t'embabinu,

gehyu yá bōtsi Jō hō ar te.

²⁷ Ar Isaia mi enō n'ehe, nú'mu mi nonga ya me Israel: Mödi mar nzeye ngu ar 'bomu 'bonga har ñōnthe, hōnse n'a tsi tui xi bongi ma da mpōho.

²⁸ Ngetho ar tsi Hmu ngut'a ma da japi da thokwa har ximhai ngu xi möñ'ö.

²⁹ Ngu bi 'ñenga mam'et'o ar Isaia n'ehe: Nu'mu ar tsi Dada togo pe'sa ar ts'edi hinxi 'yegagihu 'ra ma 'betohu, xta ñhehwihu ar hnini Sodoma, ne ndi hñöxkagihu ar hnini Gomora.

Jō numañho nu'u ñ'emui

³⁰ Te da tsa ga möñhupya. Nu'u hingya xodyo himi honi nda m'u xint'axi hár nthandi Jō, gehyu xi nhu hinte ma ts'oki tupya ngetho ñ'emui.

³¹ Ha nu ar hnini Israel togo mi umba ár mui bi demba yá 'bepate ar Moise, ne njap'u nda nhu hinte ma ts'oki mi tuhmö, himbi zudi.

³² Yo'ö. Ngetho mi umbyá mui mi honi nda t'axki hinge har ñ'emui. Mi hoñ'u nda t'axka ha ya hoga 'befi mönga ya 'bepate, ne bi ntöxkwi ar do mfets'e.

³³ Ngu enga har T'ofō:
Pöhu, nuga di pō n'ar do mfets'e ne nt'ent'i núnu Sion.
Ha nö'ö togo da ñ'emui'ö, hinda ma da 'be ár tsa.

10

¹ Tsi kuhu, xa majöni di xi'ahu, di umba ma mui di apa Jō da mpō ya me Israel.

² Nuga di damajöni, nuyū xa umbyá mui hongā Jō, mödi hingi pōdi xiñho nö'ö ot'u.

³ Ngetho hinxi bö'u ar hogam'ui ungar tsi Dada. Xi umbyá mui da nhumāñhobi nö'ö ot'u,

ne njap'u hingi japamasu nö'ö xi 'yot'a Jö nda nhumañhogihu.

⁴ Nuyá 'bepate ar Moise bi göxa ár ts'edi nú'mu ba e ar tsi Hmu Hesukristo, ne njap'u nda nhu hinte ma ts'oki tu gatho nu'u da ñ'emui.

⁵ Ngetho nö'ö togo ne da m'ui xiñho hár nthandi Jö di tēnga nö'ö bi 'yot'a ar Moise, enga njawa: Nö'ö togo da 'yot'a gatho nuya 'bepateyu, ma da me'sa ar te.

⁶ Ha nunar nhumañho bi e har ñ'emui, engagihu njawa: Yo ma gi beñhu togo ma da boxa mhets'i da tsiwa ar tsi Hmu Hesu.

⁷ Wa gi ñeñhu: Togo da gö har 'bexui da guxa ar tsi Hmu Hesu habu bi ku nu'u xi du.

⁸ Ne te mönga har T'ofu: Gi pe'sp'u get'utho ar mhö, oda ha ri ne, ne ha ri mu. Gehnu ar mhö ñ'emui di dāhe majöni.

⁹ Nu'mu nuna ri ne damajöni ar Hesukristo gehnu ar Hmu'ö, ne gi jamfi ha ri mu Jö bi guxa man'agi har ndöte, ma gi mpohu.

¹⁰ Ngetho ha ma muhu di ñ'emuihu, ne njap'u nhugagihu hinte ma ts'oki di tuhu. Ha numa nehü damajöni nö'ö di ñ'emuihu, ne njap'u ga mpohu.

¹¹ Ngetho har T'ofu enga njawa: Gatho nu'u togo da ñ'emui, hinda ma da 'be ár tsä.

¹² Mahyetho ya xodyo ne nu'u hingya xodyo, n'adár Hmu gatho'u, ne umbabi da bongwatho gatho nu'u togo mat'i.

¹³ Ne enga ar T'ofu n'ehe: Gatho nu'u togo da mat'wa ár thuhu ar tsi Hmu, ma da mpohu.

¹⁴ Ha nu'mu hinxi ñ'emui, hinda tsä da mat'i. Ha nu'mu hinxi 'yode, hanja ma da ñ'emui. Ha nu'mu hinto hö'spa ar hoga mhö, hinda ma da 'yo'u.

15 Ne nu'mu hinto xi m'ehni, hanja da mhönga ar hoga mhö. Jangu engä har T'ofö: Nzada ár nzohö nö'ö togo mönga ar hogam'ui ne ar hoga mhö.

16 Mödi hinga gatho xi 'yöta ar hoga mhö xi 'yöde. Ngu xi 'ñenga ar m'ehni Isaia: Tsi Hmu, hinto xi ñ'emui ar hoga mhö xta möñhe.

17 Da thinga ar ñ'emui nu'mu da t'oxa ar hoga mhö, ne nunar mhönü nonga ar tsi Hmu.

18 Ha di añ'a'ihupya: Hage hinxi 'yo'u 'mu. Hö, xi 'yöde, ngetho engä har T'ofö:
Gatho ár nxidi ar ximhai xi nunga yá mhö'u,
ne habu gatho xi zonga nö'ö möñ'u.

19 Di engä n'ehe: Hage hinxi bö ya me Israel. Hö, xi bödi, ngetho ar Moise bi 'ñenö m'et'o:
Nuga ar tsi Dada di engä: Ma ga tsot'ahu ri muihu,
ga hongä man'ar hnini nö'ö hingo ma hnini.
Ne ma ga poñ'ahu ri kwehu, ga munts'a 'ra ya jö'i
te gatho bentho.

20 M'efa ar m'ehni Isaia himbi ntsu bi 'ñenö:
Ar tsi Dada enö: Bi dingagi nu'u togo himi hongagi.
Da ñ'udi bi hyandga nu'u himi angagi.

21 Har tsi Hmu emba ya me Israel: Gatho ar pa da tungwa ma 'ye 'ra ya jö'i xa ya me'sku ne ya toxe.

11

Nö'ö n'a tsi tui ya me Israel xi bongi

1 Jange di añ'ahu: Hage Jö xi hyep'u ár hnini 'mu. Hin'ö, ngetho nuga dar me Israel n'ehe, ár 'betogi ar Abra, ne ár bötsigi ar Benjamin.

2 Jö hinxi hye ár hnini yanü mam'et'o xi bödi. Ha hinxka nehü tema mönga ar T'ofö habu nonga ar

m'ehni Elia, nú'mu mi kaxa Jö tema mi ot'a ya me Israel. Mi enga njawa:

³ Tsi Hmu'i, xi tho'a gatho ri m'ehni, xi thext'a gatho ri 'boxm'oñho. Hõnse di koka, ne thongagi da thogi n'ehe.

⁴ Ne bi dõtwa Jö bi 'ñenö: Xta hwahna hñun'atema'ret'a ya nthebe togo hinxi ndandihmö xi ndõnga ar tsita ár thuhu Bal.

⁵ Njap'u nuya payu, 'bu 'ra ya tsi tui xi bongi togo xi hwahna Jö xi hwëkwa ár nt'uni.

⁶ Ha nu'mu xi nhwëkwabi, hinxi dö'u ot'a ya hoga 'befi. Ngetho nu'mu xi dö'u di ot'a ya hoga 'befi, hingar nthebate 'mu ár nt'uni xi unga ar tsi Dada.

⁷ Xi'mu, te ga beñhu. Nuya me Israel himbi dinga nö'ö tema mi honi. Hõnse nu'u tsi tui xki thahni bi diñ'u. Ha nu ma'ra bi njapi bi me yá mfeni hinga nda diñ'u.

⁸ Ngu enga har T'ofu: Jö bi 'ñökwa yá mfeni, ne bi gotwa yá da ne yá gu. Njap'utho 'bu nuya payu.

⁹ Ne ar Dabi bi 'ñenö njawa:
Nuyá ñhuni, dá japi da nts'okse,
ngu n'ar xögu wa n'ar nt'ats'i habu da zose'u,
gehnü ár mfei'u.

¹⁰ Dá m'exui yá da, hinda hyant'u,
ne hindi tsaya yá xutha di muxa yá 'beni.

Ár mpohu nu'u hingya xodyo

¹¹ Di añ'ahu n'ehe: Hage xi mfe'sa ya me Israel ne xi nhwati 'mu. Hin'ö, hingi njap'u. Ngetho xa ya me'sku, bi t'umba ar mpohu nu'u hingya xodyo, ne njap'u nda ts'ot'wa yá mu.

¹² Ha nu'mu nuyá ts'oki'u bi mats'i da me'sa ya ñho gatho ya meximhai, ne nú'mu bi dahyu bi

máxa nu'u hingya xodyo nda zú ar ñho, tenguhmō nū'mu xta mengi da m'uhwi Jō man'agi.

13 Nuga di zo'ahu hingar xodyohu, ngetho dar mpote ar tsi Hmu, xi menkagi ga zo nu'u hingya xodyo, ne di numansu ma 'befi.

14 Xōmhō njanu ga tsot'wa yá muí nuya ma mixodyo'be, ne da mpo 'ra'u.

15 Ngetho nū'mu mi the'u, bi ñhogamuíwi Jō gatho nu ma'ra 'bu ma'ra ya hai, nu xta mengi da ts'ihí, pontho da mengi da me'sa yá te'u.

16 Njangu nu'mu nor 'bet'o xenijuni xi ndatwa Jō, gatho nō'ō man'a xeni n'ehe. Ha nu'mu yá 'yu n'ar za ár meti Jō, gatho yá 'yeza n'ehe.

17 Nu'mu n'ar hoga 'bai ar njōmdoni bi mfekwa 'ra yá 'yeza, ne bi thux'a'i nu'ge gar 'yeza ar m̄anga njōmdoni, ne gi tsipa ár ngi ar hoga 'bai,

18 yo gi exa ri nsu gi ne gi hyomahai nuya 'bet'o 'yeza. Ngetho gi pōdi hingi toxke ar 'yuza, go tox'a'i.

19 Tsa gi 'ñemhō: Nuya 'yeza bi mfeki ne bi thuxkagiga.

20 Nuyu bi mfeki ngetho ma ya me'sku, ha nu'ge ngetho gi ñ'emui bi thux'a'i. Jange yo gi exa ri nsu, tsupa Jō.

21 Ngetho nu'mu Jō himbi pumbabi nuya 'yeza xki bohnu, hanja ma da pump'a'ige.

22 Jange hyandwa xiñho ár ts'eti ne ár kwe Jō. Hö, ár kwe pe'spa nu'u xi dagi. Ha nu'ge, pes'a ar ts'eti nu'mu gi pōdi gi su nunar ts'etinu. Nu'mu hin'ō, ma da mek'a'i ngu bi japa nuyu ma'ra ya 'yeza.

²³ Njap'u nu'u xi mfeki, nu'mu da hyep'u yá me'sku, da mengi da thuta man'agi, ngetho Jö pe'sa ar ts'edi da mengi da tuta har 'bai man'agi.

²⁴ Ngetho nu'ge, ngu n'ar mąnga njömdöni bi ts'ek'a'i ne bi thut'a'i har hoga njömdöni, ter ñhembibi 'mu da mhenga da thuta man'agi nu'u xki bohnu m'et'o.

Ya me Israel bi njo'spa yá ñho

²⁵ Tsi kuhu, di ne gi pöhu nö'ö himi fö mam'et'o, ne hingi 'ñexa ri nsuhu: Nuya me Israel bi got'a yá mfeni 'ra ya tsi pa, da dö'mi da yut'a gatho nu'u hingya xodyo 'bu ma'ra ya hai xi zu ár nhwëki Jö.

²⁶ M'efa gatho ya me Israel ma da mpohö, ngu engu har T'ofu:

Ma da zo n'ar ñönte di 'ñe Sion, ne da paxt'a nö'ö xi nts'otho ha yá 'beto ar Hakob.

²⁷ Njap'u xta nko'be ma ga hökwa yá ts'oki, ngu xta ñöt'wabi.

²⁸ Nuyu, yá ñ'uni ar hoga mhö, njapu xok'ahu ar goxthi da tsä gi mpohu. Ha Jö mödi, ngetho xki hwampa yá dada mam'et'o.

²⁹ Ha nuyá nt'uni ne yá nzote ot'a Jö, hinda njap'utho. Jö hingi pata ár ne.

³⁰ Ngu'ahu maham'u hinge ngi othu Jö, ha nupya xka tsuhu ár nhwëki, ngetho himbi 'yot'u Jö.

³¹ Njanupya ya me Israel hinxi 'yota Jö'u, njanu da zu'u nunar nhwëki xi zu'ahu n'ehe.

³² Ngetho Jö bi 'yent'a gatho nda nme'sku, ne m'efa nda me'spa ar nhwëki xoge.

³³ Xa nzeyetho ár mfeni ne ár mfödi Jö. Hinjo'o togo da bödi tema ne da 'yot'e. Hinjo'o togo da xet'wa yá 'ñu'ö.

³⁴ Ngetho, togo xi bötwa ár mfeni Jö, wa togo xi uta Jö tema da mefi.

³⁵ Hage 'bu n'a togo te xi umba Jö m'et'o, ne da ko'spya.

³⁶ Ngetho gatho nö'ö te ja, go ár meti'ö, go bi hyok'ö ne 'bui da mepabi'ö. Go di 'ñepabi hinda ntsaya da t'umba ar nsunda. Dá njap'u.

12

Gehnu xiñho da me ya gamfi

¹ Jange tsi kuhu, di a'ahu gi umfu Jö xoge ri ndo'yohu, ngu n'ar m'oñho tetho, xint'axi ne numañho Jö. Gehnu ar mhat'ajö di 'ñepi gi 'yothu, ngetho Jö xa xi utkagihu ár nhwëki.

² Yo gi ñhogamuihu nö'ö te 'ra'ahu ar ximhai. Mahyoni gi n'a'yohu ri 'ra'yo mfenihu, ne njap'u gi tsasehu tema ne Jö embi nzatho, numañho ne handi xiñho.

³ Nuga xi hwëgagi ga pepa ar tsi Hmu, jange di xi'ahu, hinga xa di thotho gi 'ñexa ri nsuhu. Nuhu xiñho tema gi bensehu, ngu ár nzeye ar ñ'emui xi hyeni xi 'ra'ahu Jö, ngu ár nt'eni'ö.

⁴ Ngetho jangu ma ndo'yohu pe'sa nzeye yá xeni, ne hinga gatho get'ar 'befi pets'i,

⁵ di njahup'u n'ehe. Mödi di nzeyehu, 'rangugihu dár ndo'yohu ar Hesukristo, ne di mfaxu n'a ngu n'a.

⁶ N'añ'o n'a ngu n'a ya hogant'uni xi hwëgagihu Jö. Nu'mu n'a xi t'umbabi ngu ár m'ehni Jö, dá mepabi ngu ár nzeye ár ñ'emui pets'i.

⁷ Ha nu'mu xi thembabi da m'ego, dá maxa ma'ra. Wa xi t'umbabi da ñ'utate, dá uta ma'ra.

8 Nö'ö togo xi t'umbabi da hñu'mba yá mui ma'ra, dá hñu'mba yá mui. Wa xi t'umbabi da hyeni, dá me'sa n'ar hogamui da 'yot'e. Wa xi t'umbabi da ndö, dá umba ár mui da 'yot'e. Ha nö'ö xi t'umbabi da máxa togo hongá ar mfats'i, di johya da 'yot'e.

9 Nö'ö ar mhöte gi pe'su, xa majöni di 'ñe ha ri muihu, hindi oxta mañö. Utsahu nö'ö hingi ho, teñhu nö'ö xiñho.

10 Mhöhu n'a ngu n'a, gi pe'su n'ar hoga mhöte gar kuhu. Ne di 'benga nt'ek'ei gi zohu ma'ra.

11 Mpehu nts'edi, yo gar döñehu. Umba ri muihu pefu ar tsi Hmu.

12 Njohyahu gi ndo'mhu, tsethu ya thogi, hingi hyehu gi 'yafu Jö.

13 Ñehwihu ma'ra ya gamfi tho ar k'at'i, ne nzöihu gi uñhu ar seki ha ri nguhu da ñ'oxa ma'ra.

14 Mathwu Jö nu'u togo utsalihu. 'Yafu ár ñho, yo gi afu nö'ö hingi ho.

15 Njohyawihu nu'u togo johya, ne nzongwihu nu'u togo zoni.

16 N'adar mfeni gi pe'su. Yo gar ñ'ets'ihu, ntsixkwihu nuya tsi hyoya. Yo gi 'ñexa ri nsuhu xa gi pöhu.

17 Yo gi ko'spabihu ár ñöni togo ot'ahu ar ts'oki. Umba ri muihu da hyant'ahu ya jö'i gi othu ar ñho.

18 Nö'ö 'ba ri ñöni, umba ri muihu gi ntsixkwi gatho ya jö'i nu'mu da tsa.

19 Tsi kuhu, yo gi ja ri 'yese gi ko'spa ár ñöni togo xi 'yot'a n'ar ts'oki. Tsokwabihu ár tsi kwe Jö, ngetho enga har T'ofó: Go ma metiga ar nko'sñöni, go di unga ar njut'i, enga ar tsi Hmu.

20 Di xi'ahū, nu'mū ri ñ'unihu tunthu, umbabihu te da zi, ha nu'mū tuthe, umfu ar dehe. Nu'mū gi japabihu njap'u ri ñ'unihu, hindi pōdi ha da hwi'sa ár ñö di ntsa.

21 Yo gi ñhehu da dö'ahu ar ts'oki. Juhu ar ñho gi töhu.

13

1 Gatho ya jö'i dá 'yōta ya ts'ut'wi, ngetho Jö go xi umbár nsu gatho nu'u togo pe'sar ts'edi. Gatho nuya jö'i pe'sa yá nsu go xi 'ñex'ö.

2 Jange gatho nu'u hingi ota ya ts'ut'wi, toxa nö'ö xi hñuxa Jö, ne njap'u munts'ase ár mfei da zudi.

3 Ngetho nuya ts'ut'wi hinxi t'ets'i da pi nu'u togo ot'a ar ñho, tsu nu'u togo hingi ot'e xiñho. Nu'mū hingi ne gi 'buhu gi tsuhu ya ts'ut'wi, 'yothu nö'ö xiñho, ne da t'es'a ri nsuhu.

4 Ngetho yá 'bego Jö'u, hoñ'a ri ñhohu. Ha nu'mū hingi othu nö'ö xiñho, nu'mú hö, gi ntsuhu. Ngetho hinga m'etho hö ár ndojwai, gehnu ár 'bego Jö da ko'spa yá ts'oki ne da umbár mfei ya ts'okte.

5 Jange 'yothu ya ts'ut'wi, ne hinda mfep'ahu, ne hinte di tsu'a ri mfenihu n'ehe.

6 Jange gi juthu ar bojö jot'a ya ndö, ngetho yá 'begoyu Jö, xi 'yentyá te da me nunar 'befinu.

7 Juthwu gatho nu'u togo gi tufu: nö'ö ar bojö jot'a ya ndö, ne gatho ma'ra di 'ñep'ahu gi juthwu. Togo mahyoni gi numañhohu, jahup'u, ne togo di za gi 'ñe'sfu ár nsu, 'yothu n'ehe.

8 Yo gi ñhoxu ya thai. Nö'ö gi 'yothu, gi mhöhu n'a ngu n'a. Ngetho nu'mū gi möhu ri ñ'ohu, gi othu ya 'bepate mönga har T'ofu.

⁹ Ngetho nu habu enö: Hingi tsimba ár nthöti ma'ra, hingi mpë, hingi pe ya nhemhñö, hingi hyokwa yá ñho ri ñ'ohu, ne ma'ra ya 'bepate; gathoyu da tsä da tx'uki honse da t'enö: Mö ri ñ'ohu ngu gi mhöse.

¹⁰ Nö'ö togo möte, hingi ts'okwa yá ñ'ohu. Jange gatho ya 'bepate go ot'a nö'ö to möte.

¹¹ Jahu njap'u, ne nuhu ya pa di 'buhu. Ma ga zot'a ma dahü ga hehu ar t'öhö. Ngetho nupya hints'u yap'u 'bu ma mpohohu, ngu mi 'bu nú'mu nda ñ'emuihu.

¹² Ya 'butho da göxar xui, ne xi 'ñep'utho ar hyats'i. Jange ma ga hehup'u yá 'befi ar 'bexui, ne ga hehu ar he di b'uhu har hyats'i, ngu xi ñhoka n'ar ndogu di ma har tuhni.

¹³ Ma ga 'buhu di nheki di 'yohu har hyats'i, ga othu xiñho gatho. Hinga 'buhu hinte di juju ha ya dango habu xa ñuntho ne ntitho. Hinga 'buhu har hyoka 'behñö ne nö'ö xi nts'otho. Hinga ntuñhu, ne hinga hyokwabihu yá ñho ma ñ'ohu.

¹⁴ Ga ñhexu ár ts'edi ar tsi Hmu Hesukristo, ne hinga ñhehu da kakagihu nö'ö te gatho bi e ha ma mfenihu.

14

Nu'u hingi tse di yá ñ'emui

¹ Yo gi 'weju nu'u ya ku hingi tse di yá ñ'emui, ne yo gi ñöniwi tema gi beñhu.

² Ngetho 'ra beni tsä da zi gatho, ha ma'ra hingi tse yá ñ'emui, honse tsi ya tsi k'ani.

³ Nö'ö togo tsi gatho, yo ma da denga nö'ö togo hingi tsi xoge. Ha nunu, yo di thenga nö'ö togo tsi, ngetho Jö go xi numañho'ö.

⁴ Xi nu'ge, ter me'age gi themba ár 'bego man'a. Ar hmu go da möñ'ö ha da nangi wa da dagi. Ha ma da nangi, ngetho döta ár ts'edi ar tsi Hmu togo da gúts'i, ne hinda hyegi da dagi.

⁵ 'Ra handi xiñho da nhumansu 'ra ya pa da mepa Jö, ha ma'ra handa gatho ya pa mahyetho. N'a ngu n'a mahyoni da bödi tema pefi.

⁶ Nö'ö togo hwahna 'ra ya pa, ent'wa ar tsi Hmu. Ha nö'ö handa gatho ya pa mahyetho, njap'utho n'ehe. Nö'ö tsi gatho, ent'wa ar tsi Hmu ne umba njamödi. Ha nö'ö hinga gatho tsi, njap'utho n'ehe umba njamödi Jö.

⁷ Ngetho hinto di 'buhü ga pepase ma tehu, ha hinga tuhu di hongma ma ñhosehu.

⁸ Nu'mü di tehu, di enthwu ma tehu ar tsi Hmu, ha nu'mü ga tuhu, go di ent'wabihu'ö n'ehe. Jange nu'mü di 'buhü, wa xta tuhu, ár metigihu ar tsi Hmu.

⁹ Jange bi du ar tsi Hmu ne bi nanga man'agi. Bi mengi bi nte, ne njap'u bi hñuts'i ngu ár Hmu nu'u te ne nu'u xi du.

¹⁰ Xi nu'ge 'mü, yo'ö gi thenga ri ku. Wa hinte gi nuge nö'ö ot'ö. Ha hinga pöhu, gatho ma ga 'bahü da hñöskagihu majöni ar tsi Hmu Hesukristo.

¹¹ Ngetho engma har T'ofö:

Nuga di 'bui, engma njap'u ar tsi Hmu, ne gatho ya jö'i ma da ndandihmö da nsundagi, ne da damajöniyu dar Jöga.

¹² Nu'mü, n'a ngu n'a ma ga dathwu majöni Jö gatho nö'ö xta othu.

¹³ Jange hinga ma ga ntheñhu n'a ngu n'a. Ma ga nkohü ha ma müihu hinga pojwu ya mfets'e da japi da da ma kuhu.

14 Nuga di pödi ne di ka_xm_beni njap'u beng_a ar tsi Hmu Hesukristo, ngetho hinte xints'othose. Ha nu'mu n'a beni xints'otho, hö njap'u hár mfeni'ö.

15 Ha nu'mu nuna ri ñhuni tsot'wa ár müi ri ku, hingi pe'sa ar mhöte 'mu. Nuna ri ñhuni, yo ma da japa da m'e ri ku, togo ar tsi Hmu Hesukristo bi ungár te bi poho.

16 Yo gi xoyu ar goxthi da nthenga nö'ö gi beñhu xiñho.

17 Ngetho har ts'ut'wi Jö, hinge m'et'o ya ñhuni wa ya ts'ithe. M'et'o ar m'ui xint'axi, ar hogam'ui, ne ar johya. Gathoyu unga ár Hñö Jö.

18 Nö'ö togo pepa ar tsi Hmu Hesukristo njanu, numañho Jö ne ya jö'i.

19 Jange ma ga teñhu nor ñho unga ar hogam'ui, ne faxkagihu n'a ngu n'a da te ma ñ'emuihu.

20 Yo gi jafu ar ñhuni da hwatwa ár 'befi Jö. Mödi gatho nö'ö te jawa xiñho da ts'i, nö'ö hingi ho, n'ar ku da japa ár ñ'ohu da dagi ngetho te gatho tsi.

21 Xiñho hingi tsa ar ngo, wa gi tsi ar ixkat'afi, nu'mu gi japi da mfe'sa ri ku, gi tsot'wa ár müi, wa da went'a ár ñ'emui.

22 Nu'mu gi ñ'emui xiñho nö'ö gi ot'e, honse gi pöhwi Jö. Nzatho nö'ö togo hinte tsu ár müi ngetho pödi xiñho nö'ö ot'e.

23 Ha nö'ö yomi ha xiñho nö'ö tsi, tuxar ts'oki, ngetho hingi ñ'emui xiñho nö'ö ot'e. Ne gatho nö'ö ot'e hingi ñ'emui, nunu ot'ar ts'oki.

15

1 Jange nuju xi nzedi ma ñ'emuihu, mahyoni ga pe'sfu ar ts'eti ga faxu nu'u togo hingi tse yá ñ'emui, ne hinga honse ma ñhohu.

² Ma ga hoñhu n'a ngu n'a ár ñho ma ñ'ohu, ga faxu da noxka ár ñ'emui.

³ Nunar tsi Hmu Hesukristo himbi hyonga ár ñhose, jange bi tho'õ ngu engu har T'ofu: Go da nthex'be ya nts'ani mi thox'a'i.

⁴ Ngetho nuya T'ofu bi t'ot'a maham'u, xi t'ot'i nda utkagihu nda hñuxa ma ndo'mihu, ga pe'su ar humamui ne ar ts'eti mönga har T'ofu.

⁵ Jö togo ár meti ar ts'eti ne ar humamui, n'at'wu da 'ra'ahu n'adar mfeni n'a ngu n'a gi 'buhu xiñho, ngu benga ar tsi Hmu Hesukristo.

⁶ Njap'u n'adar mfeni ne n'adar mhö gi nsund-abihu Jö ár Dada ma tsi Hmuhu Hesukristo.

Nu'u hingya xodyo bi nsipa ar hoga mhö

⁷ Uñhu ar tsaya n'a ngu n'a, ngu ar tsi Hmu Hesukristo bi 'rakagihu n'ar hoga tsaya, ne njap'u da t'e'spa ár nsu Jö.

⁸ Di xi'ahu, nunar tsi Hmu Hesukristo ba e da mepa ya xodyo, ne njap'u bi ñ'udi mönga majöni Jö, ne ot'a gathu ngu xki ñöt'wa ma palehu.

⁹ Ne nu'u hingya xodyo da nsundabi Jö da bötwa ár döta nhwëki, jangu engu har T'ofu: Ga datwa majöni togo'i nu'u hingya xodyo 'mu, ne ga tüt'a ri thuhu.

¹⁰ Ne enö n'ehe: Nu'ahu hingya xodyohu, njohyawihu ár hnini Jö.

¹¹ Ne pengi enö njawa: Gatho'ihu hingya xodyohu, nsundahu ar tsi Hmu. Hö, nu'ahu gi 'buhu ma'ra ya hai, 'ñe'sfu ár nsu.

¹² Ar m'ehni Isaia bi 'yot'a njawa n'ehe. Ar Isai ngu n'ár 'bai n'ar za ma da 'ro n'ár 'yu, gehnu di o hár 'ye nu'u hingya xodyo.

Ja gehnu togo ma da hñuxyá da.

¹³ Ha nunar Jö togo unga ar ndo'mi, xa da 'ra'ahu ar johya ne ar hogam'ui ngetho gi ñ'emuihu. Ne da hñus'a ri ndo'mihu tsix'ahu ár ts'edi ár Hñö Jö.

¹⁴ Ha nuga di kaxmbeni tsi kuhu, xa gi pe'su ar hogamui, ne hingi k'athu ar mfödi gi hñu'mfu ár muí n'a ngu n'a ri kuhu.

¹⁵ Tsi kuhu, xta ot'ahu nunar he'minu, jar xeni xta top'ahu, ngetho hindi ne gi pumhnihu. Xta ot'a njap'u ngu xi hwëga Jö ga ot'e.

¹⁶ Dar 'bego ar tsi Hmu Hesukristo, di xipa nu'u hingya xodyo ár hoga mhö Jö. Di hö'spa nunar hoga mhönu, ne njap'u ga datwa Jö nu'u hingya xodyo, ngu n'ar m'oñho thandi xiñho xi xuka ár Hñö Jö.

¹⁷ Tsahmö ga exa ma nsu, ngetho xi maxkagi ar tsi Hmu Hesukristo xta mpe hár 'befi Jö.

¹⁸ Ngetho hinte man'a di ne ga mö, honse nö'ö xi 'yot'a ar tsi Hmu ha ma 'ye, njap'u da ts'i nu'u hingya xodyo da 'yotwa ár mhö. Gathoyu xi njap'u xi 'yox'u ar mhö xta xipabi, ne xi hyant'u ar hogam'ui xta utwabi.

¹⁹ Xi nheki ya döta nt'udi, ne ár ts'edi ár Hñö Jö, xi maxkagi xi 'yo ya me Herusalen ne gatho ár nthet'i. Da tsonga Iliriko habu xa mi yap'u, gathonu xta mömba ár hoga mhö ar tsi Hmu Hesukristo.

²⁰ Njanu xa da umba ma muí da mönga ar hoga mhö, hinge habu xki mhömba ár thuhu ar tsi Hmu Hesukristo, ne hinge nga mfi's'befi'be ma'ra.

²¹ Nö'ö da pefi, ngu enga har T'ofö:
Nu'u togo hiñham'u xki nsipabi togo'ö, ma da bödi.

Ha nu'u hiñham'u xi 'yode, ma da zo yá mfeni.

Ar Pablo ne da ma Nroma

²² Hangu xta nemhö ma ga k'ös'ahu, ha nuya 'befiyü xi k'askagi ga map'u.

²³ Ne nupya hindi pe'sa ma'ra ya 'befi ha ya haiyü, ha xta to'ma nzeyē ya jeyē di ne ga 'buhwihü.

²⁴ Jange nú'mü xka ma España, ma ga thop'utho. Di ne ga nu'ahu, ne gi faxkagihü ga ju ma 'ñu man'agi xka jwahu ga njohyahu.

²⁵ Nupya gar ma Herusalen, ma ga hö'spa ár mfats'i m'empa ya gamfi bi 'buhnu.

²⁶ Ngetho nuya ku me Nmasedonia ne Akaya, bi beñ'u xiñho nda mempa n'ar mfats'i nu'u ya gamfi hyoya 'buhnu Herusalen.

²⁷ Nuya kuyu bi numañho nda 'yot'a njap'u, ne xiñho, ngetho pontho tupabi'u. Nu'mü ya xodyo bi mfaxkwi yá ñho umba Jö di 'ñe mhets'i, xiñho nuya hingya xodyo da ñhehwi yá ñho pe'skwa har ximhai n'ehe.

²⁸ Di xi'a'ihü 'mü, nu xka jwadi ga tso nunar mfats'inü, ga tsoñ'ahu xka ma España.

²⁹ Di beni xka map'u, ma ga hö's'ahu ár ñho ár hoga mhö ar tsi Hmu Hesukristo, ne xa ga höñhu ar njöpi.

³⁰ Di a'ahu tsi kuhü, hár thuhu ar tsi Hmu Hesukristo ne hár mhöte ár Hñö Jö, gi faxju ga afu Jö da zixkagi xiñho,

³¹ hinte da jakagi nuya hingi ñ'emüi 'buhnu Nhudea. Ne nunar mfats'inü bi t'akagi ga höts'i, da numañho ya gamfi me Herusalen.

³² Ne xa ga njohya ga tsoñ'ahu nu'mu njap'u ne Jö, ne ga tsayawihu mahyegi.

³³ Jö togo unga ar hogam'ui, gi 'buhwihu hyax'mu. Da njap'u.

16

Ar nzenywa pempa n'a ngu n'a

¹ Di xi'ahu, nunar ku Febe n'ar hoga ku togo faxte har nijö Nsenkrea.

² Umfu n'ar hoga tsaya ngu n'ar gamfi xi ñ'emui ar tsi Hmu Hesukristo, ngetho njap'u xiñho da 'yot'a ya ku. Faxu ne umfu gatho te k'at'i, ngetho nunu xi maxa nzeze. Gesegi xi maxkagi n'ehe.

³ Zengwagihup'u ar ku Prisila ne ar ku Akila, togo xi maxkagi har 'befi ar tsi Hmu Hesukristo.

⁴ Nuyu bi 'yent'a ya te bi maxkagi, jange di umba njamödi. Hinge honsegi, gatho nuya nijö hingya xodyo umba njamödi n'ehe.

⁵ Zengwagihu ya ku mhunts'a ha ya nguyu, ne ma tsi hmöka ku Epeneto. Gehnu m'et'o bi ñ'emui ar tsi Hmu Hesukristo nunu Akaya.

⁶ Zengwagihu ar ku Maria togo xa xi umba ár mui xi max'ahu.

⁷ Zengwagihu ar ku Androniko ne ar ku Hunias, pontho ma meni ne ma ñ'ohu har fadi. Gehyu xi nu xiñho ya mpote, ne bi dokagi m'et'o bi ñ'emuiyu ar tsi Hmu Hesukristo.

⁸ Zengwagihu ar Amplia, ma tsi hmöka ku xta jamfihe ar tsi Hmu.

⁹ Zengwagihu ar ku Urbano ma maxte har 'befi ar tsi Hmu Hesukristo, ne zengwagihu ma hmöka ku Estaki.

¹⁰ Zengwagihū ar Apele togo bi zeta ya thogi tenga ar tsi Hmu Hesukristo. Zengwagihū nu'u 'bū hár ngu ar Aristobulo.

¹¹ Zengwagihū ar Erodion togo poni ma mēni. Zengwagihū nu'u 'bū hár ngu ar Xixo xi ñ'emui ar tsi Hmu.

¹² Zengwagihū ar ku Trifena ne ar ku Trifosa, togo mpe hár 'befi ar tsi Dada. Zengwagihū ar hmöka ku Persida togo xa xi mepabi ar tsi Hmu.

¹³ Zengwagihū ar ku Rufo, nzada ár m'ui ñ'owi ar tsi Hmu. Zengwabihū ár nönö, pontho ma nönöga n'ehe.

¹⁴ Zengwagihū ar ku Asinkrito, ar ku Fregonte, ar ku Herma, ar ku Patroba, ar ku Herme ne gatho ya ku 'buhwinū.

¹⁵ Zengwagihū ar ku Filologo, ar ku Hulia, ar ku Nereo ne ár njup'u, ar ku Olimpa ne gatho ya ku mhuskwinū.

¹⁶ Ne uñhū n'ar ñhufi n'a ngu n'a dar nt'axi ri mfenihū. Di zengwa'ihe gatho nuyá nijögihū ar tsi Hmu Hesukristo.

¹⁷ Tsi kuhū, di a'ahū gi hyanthū xiñho togo heka ya ku, ne japi da dāgi uta ma'ra ya mfeni, ts'oka ar hoga nt'uti xka pöhu. Nu xki pöhu togo'u, 'wehū.

¹⁸ Ngetho nuya jö'iyū hingi pepa ar tsi Hmu Hesukristo. Pepase yá mui, ne xa nzada yá ne ka nu'u oxa gatho nö'ö nsipabi.

¹⁹ Gatho pödi xa gi othwū ár mhö Jö, jange xa di johya. Ne di ne gi pöhu xiñho gi teñhū ar ñho, ne hingi jafumasu nö'ö xints'otho.

²⁰ Jö togo unga ar hogam'ui, ngut'a ma da ze'ma ar ts'ondöhi ha ri wahu. Ar tsi Hmu Hesukristo da hwök'ahū ár nt'uni.

21 Peñ'a'ihü ar nzengwa ar ku Timoteo ma maxte, ne nuya pontho ma mēni, ar ku Lusio, ar ku Hason, ne ar ku Sosipater.

22 Nuga, ar ku Tersio togo di faxa ar ku Pablo, di ot'a nunar he'minü, di zengwa'ihü ngetho xta ñ'emüi ar tsi Hmu n'ehe.

23 Zengwa'ihü ar ku Gayo togo 'raka ar seki di kokwa hár ngu, ne ka mhunskwa ar nijö n'ehe. Zengwa'ihü ar ku Erasto togo tsixa ár bojö ar hnini. Ar ku Cuarto zengwa'ihü n'ehe.

24 Dá hwëk'ahü gatho'ihü ár nt'uni ar tsi Hmu Hesukristo. Dá njap'u.

Ya ngöxa mhö t'e'spa ár nsu Jö

25 Nsunda Jö togo tsä da zeta ri ñ'emüihü, ngu enga ar hoga mhö di mönga, ne nunar nt'uti nonga ar tsi Hmu Hesukristo. Xi t'utkagihüpya nö'ö mi 'bui xki jo'mtho nú'mü hinxki thokta ar ximhai.

26 Ha nupya xi zukagihü nö'ö xi 'yot'a ya m'ehni nda thogi, ngu xki mönga Jö togo hö ar te. Ne njap'u xi nunga ha gatho ya hai, ne nda e ya jö'i nda ñ'emüi ne nda 'yote.

27 Nö'ö hõnse n'a Jö 'bui, ne ár meti ar mfödi. Hinda ntsaya da hñõnga ar nsunda xi döpa ar tsi Hmu Hesukristo. Dá njap'u.

**Àr 'ra'yo nkohi Jö har ñhöñhö maxei ntongwi
ár mahwifí har hai m'onda ne har ñhömfó
New Testament in Otomi, Querétaro (MX:otq:Otomi,
Querétaro)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Querétaro

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Querétaro

otq

Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Querétaro

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

a3e32dbb-4826-53d8-92fc-afaa86ffff04